

УДК 657:338.48

Лепкий М.І., к.г.н., доц.

Луцький національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ’ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАХІДНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ

У статті дано характеристику стану регіонального ринку туристичного продукту, проаналізовано динаміку кількості суб’єктів туристичної діяльності. На основі аналізу статистичних даних виявлено нерівномірність розташування туристичних операторів, туристичних агентів, які здійснюють туристичне обслуговування в Західному регіоні України.

Ключові слова: туризм, регіон, аналіз, туристична діяльність, туристичний продукт.

Lepkiy M.

THE ECONOMIC ANALYSIS OF ACTIVITIES OF THE TOURISM SPHERE SUBJECTS IN THE WESTERN REGION OF UKRAINE

The western region of Ukraine is usually viewed as a region with a high level of agriculture, industry, education, and science. Tourism is not crucial in the development of the region, although there are favorable natural, historical-cultural, economic, socio-demographic conditions for it.

The aim of this article is to analyse indicators and identify features of tourism development in the western region of Ukraine.

The western region of Ukraine is a place where significant recreational and tourist potential is concentrated. The percentage share of this potential constitutes 22.8% out of the total natural resource potential of Ukraine, 77% are standing for recreation and tourism resources and 23% for the resources of sanatorium and spa treatment. A significant proportion of nature-recreational potential in the western region is found in the Transcarpathian, Lviv, Ivano-Frankivsk regions, and has a smaller proportion - Chernivtsi, Volyn, Rivne and Ternopil regions. Tourism activity in the Western region of Ukraine is carried out by tourism enterprises, sanatorium and health resorts, hotels and other places for short-term residence. As of 01.01.18, according to reports, there are 686 subjects of tourism activity in the western region. Most of them are situated in regional centers. Among the regions, the largest number of tourism enterprises is in Lviv and Ivano-Frankivsk regions. The analysis of the dynamics of the number of tourist enterprises in 2011-2017

shows that their number has significantly decreased due to events occurring on the territory of Ukraine.

The decrease in the number of tourists visiting the west region in recent years has happened due to the low level of development of recreation and tourism infrastructure, insufficient quality of tourism product for various target groups of tourists, lack of hotel facilities in accordance with world standards, inconsistency of quality of services in the service of international level standards, insufficient transport links in some areas. By means of dealing with these factors, we can contribute to the significant development of tourism in the western region of Ukraine and stimulate the related industries of the country's economy.

Key words: tourism, region, analysis, tourism activity, tourism product.

Лепкий М.И.

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ЗАПАДНОМ РЕГИОНЕ УКРАИНЫ

В статье дана характеристика состояния регионального рынка туристического продукта, проанализирована динамика количества субъектов туристической деятельности. На основе анализа статистических данных выявлено неравномерность расположения туристических операторов, туристических агентов, осуществляющих туристическое обслуживание в Западном регионе Украины.

Ключевые слова: туризм, регион, анализ, туристическая деятельность, туристический продукт.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Туризм відіграє важливу роль у регіональному розвитку. Нині більшість наукових досліджень спрямовано на аналіз економічних аспектів його розвитку, що зазвичай пов'язується із зовнішнім туризмом. При цьому недостатньо уваги приділяється вивченню аспектів внутрішнього туризму, який може стати важливим інструментом відродження української економіки [4]. Західний регіон України вважається регіоном з високим рівнем розвитку сільського господарства, промисловості, освіти і науки. Туризм не є визначальним у розвитку регіону, хоча має для цього сприятливі передумови – природні, історико-культурні, економічні, соціально-

демографічні. Втім, проблеми організації обліку та аналізу основних господарських операцій суб'єктів туристичної діяльності потребують подальшого наукового опрацювання.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідження туризму як важливого соціоекономічного явища і процесу має місце у працях вітчизняних вчених, серед яких О. Бобарикіна, Л. Дядечко, В. Кифяк, О. Любіцева, С. Нездоймінов, Т. Ткаченко та ін. Наукові підходи щодо аналізу туристичного бізнесу та його особливостей розвитку окремого регіону сьогодні вибірково досліджені.

Цілі статті. Метою даної статті є аналіз показників та виявлення особливостей розвитку туризму в Західному регіоні України.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Західний регіон України є територією, де зосереджений значний рекреаційно-туристичний потенціал. Питома частка останнього у сумарному природно-ресурсному потенціалі України складає 22,8 % від загальнодержавного показника, у тому числі 77 % припадає на ресурси відпочинку і туризму і 23 % – на ресурси санаторно-курортного лікування. У територіальному розрізі Західного регіону (табл. 1) значна частка природно-рекреаційного потенціалу припадає на Закарпатську (7,3%), Львівську (5,6%), Івано-Франківську (4,1%) області, дещо менше має – Чернівецька (1,8%), Волинська (1,6%), Рівненська (1,2%) та Тернопільська (1,2%) області [2].

Таблиця 1

Природно-рекреаційний потенціал Західного регіону [2]

Адміністративна одиниця	Природно-рекреаційний потенціал, тис. га	Природно-рекреаційний потенціал, млн. грн.	Природно-рекреаційний потенціал		
			питома частка, %	у тому числі, %	
				ресурсів відпочинку і туризму	ресурсів санаторно-курортного лікування
Волинська	224,0	84,0	1,6	80	20
Закарпатська	425,9	379,6	7,3	57	43
Івано-Франківська	183,8	212,0	4,1	84	16
Львівська	339,8	290,1	5,6	70	30
Рівненська	111,0	63,2	1,2	80	20
Тернопільська	96,6	61,3	1,2	79	21
Чернівецька	64,0	94,1	1,8	79	21
Західний регіон	1445,1	1184,3	22,8	77	23
Україна	3507,1	5201,4	100	75	25

Рекреаційно-туристичний потенціал Західного регіону України на 91,06% складається з природних рекреаційних ресурсів у сумарному природно-ресурсному потенціалі України, що значно вище відповідного показника по Україні (9,64%) (табл. 2).

Таблиця 2

Компонентна структура природно-ресурсного потенціалу областей Західного регіону України [2]

Адміністративна одиниця	Питома вага ресурсу в природно-ресурсному потенціалі, %					
	Мінеральні	Водні	Земельні	Лісові	Фауністичні	Рекреаційні
Волинська	0,95	18,02	55,18	16,24	0,41	9,20
Закарпатська	3,06	31,48	19,36	17,44	0,08	28,58

Івано-Франківська	7,41	33,31	24,13	17,62	0,13	17,40
Львівська	22,55	22,68	29,24	11,07	0,18	14,28
Рівненська	5,00	16,45	55,01	16,14	0,75	6,65
Тернопільська	1,24	13,59	74,97	4,66	0,15	5,40
Чернівецька	10,77	12,89	59,13	6,70	0,96	9,55
Україна	28,26	13,08	44,38	4,17	0,47	9,64

Туристичну діяльність в Західному регіоні України проводять туристичні підприємства, санаторно-курортні і оздоровчі заклади, готелі та інші місця для короткотермінового проживання. Для характеристики туристичної діяльності в регіоні дослідження було проаналізовано статистичну звітність Державної служби статистики України. Станом на 1.01.18 р., згідно звітності, в Західному регіоні України нараховується 686 суб'єктів туристичної діяльності (табл. 3).

Таблиця 3

Кількість суб'єктів туристичної діяльності в Західному регіоні України в 2017 році [6]*

Область	Кількість суб'єктів туристичної діяльності (од.)
Волинська	66
Закарпатська	63
Івано-Франківська	105
Львівська	282
Рівненська	60
Тернопільська	45
Чернівецька	65
Західний регіон	686
Україна	3469

* У загальній кількості враховані юридичні особи та фізичні особи-підприємці

Більшість з них функціонують в обласних центрах. Серед областей найбільше туристичних підприємств припадає на Львівську (282) та Івано-Франківську (105) області. Аналіз динаміки кількості туристичних підприємств 2011 – 2017 рр.

свідчить про їх значне скорочення у зв'язку з подіями, що відбуваються на території України (рис.1, табл. 4). Так, якщо у 2011 році їх налічувалось 812, то у 2017 – 686 (зменшення у 1,2 рази).

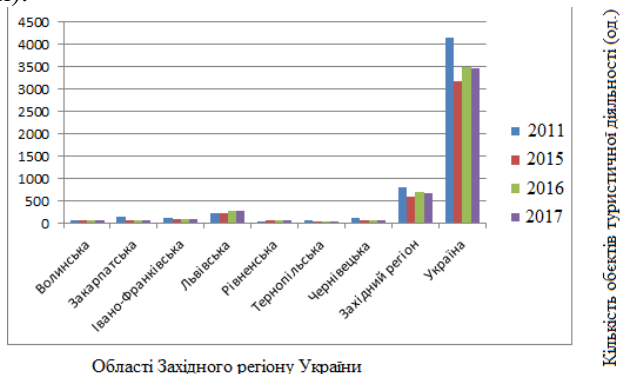

Рис.1. Динаміка кількості суб'єктів підприємницької діяльності у сфері туризму в Західному регіоні України (побудовано автором)

Таблиця 4
Кількість суб'єктів туристичної діяльності в Західному регіоні України [6]*

Область	Кількість суб'єктів туристичної діяльності (од.)			
	2011	2015	2016	2017
Волинська	76	68	69	66
Закарпатська	149	67	65	63
Івано-Франківська	116	83	107	105
Львівська	230	221	272	282
Рівненська	50	59	66	60
Тернопільська	72	43	53	45
Чернівецька	119	65	66	65
Західний регіон	812	606	698	686
Україна	4157	3182	3506	3469

* У загальній кількості враховані юридичні особи та фізичні особи-підприємці

Динаміку кількості туристів в Західному регіоні за період 2015-2017 рр. наведено в табл. 5, яка свідчить про зменшення

кількості туристів, що були обслуговувані суб'єктами туристичної діяльності в 2017 році.

Таблиця 5

Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами в Західному регіоні України [6]*

Область	Кількість туристів (од.)			
	2011	2015	2016	2017
Волинська	14657	15620	26526	17047
Закарпатська	21773	10656	11601	14652
Івано-Франківська	59327	65885	79973	73309
Львівська	128709	112472	181827	175150
Рівненська	9490	6640	9022	11168
Тернопільська	14164	6668	7536	9558
Чернівецька	36116	15662	19415	20341
Західний регіон	284236	233603	335900	321225
Україна	1840483	2019576	2549606	2806426

* У загальній кількості враховані юридичні особи та фізичні особи-підприємці

На туристичний попит у регіоні впливає ряд факторів, один з яких – туристична інфраструктура. До неї відносяться готелі, туристичні фірми, сервісні центри, інформація, державні установи, транспорт, фінанси, страхові фірми та інші інститути, які сприяють розвитку туризму. Зменшення кількості туристів, що відвідали Західний регіон за останні роки, вражає, і така ситуація зумовлена низьким рівнем розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури, недостатньо якісними є туристичні продукти для різних цільових груп туристів, браком об'єктів готельного господарства відповідно до світових стандартів, невідповідністю якості послуг у сфері обслуговування рівню міжнародних стандартів, недостатнім транспортним сполученням в деяких областях. Подолання даних факторів сприятиме значному розвитку туристичної діяльності в Західному регіоні України та стимулюватиме пов'язані галузі економіки країни.

Висновки. Розвиток туристичного бізнесу в Західному регіоні України дає підстави стверджувати, що основним напрямком діяльності переважної більшості туристичних операторів регіону є виїзний туризм. Сьогодні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів перед суб’єктами туристичного бізнесу постає завдання поширення в’їзного та внутрішнього туризму. Варто також зазначити, що негативна військово-політична ситуація в країні стимулює в більшій мірі звертати увагу на розвиток та популяризацію внутрішнього туризму. Усі ці внутрішні і зовнішні фактори повинні змусити туристичних операторів переглянути основні напрямки своєї діяльності. Для того, щоб окреслити правильний шлях діяльності, туристичним операторам необхідно покращити рівень надання туристичних послуг, знайти внутрішні ресурси для інвестування у туристичний бізнес.

1. Бігус М.М. Аналіз сучасного стану туристичного бізнесу Львівщини у контексті глобалізаційних процесів / М.М. Бігус // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент», 2015. – Випуск 14. – С. 124–128.

2. Матвійчук Л.Ю. Механізми створення геоінформаційної системи туристично-рекреаційних ресурсів: монографія / Л.Ю. Матвійчук, М.І. Лепкий, О.М. Лютак, І.В. Тишук – Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 196 с.

3. Нездоймінов С.Г. Підприємницький вектор розвитку регіонального туризму: монографія / С.Г. Нездоймінов. – Одеса: Пальміра, 2011. – 344 с.

4. Прокопішина О.В. Облік та аналіз виробництва туристичного продукту / О.В. Прокопішина // Бізнес Інформ: наук. журн. – Харків, 2014. – № 5. – С. 210–215.

5. Скриль І. Сучасні тенденції розвитку туризму в Харківському регіоні / І. Скриль // Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіональний збірник наукових праць. – Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2012. – Вип. 13 (2). – С. 128–131.

6. Туристична діяльність в Україні у 2017 році. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2018. – 90 с.